

EUROOPA KOHTU OTSUS

17. detsember 1981^{*}

Kohtuasjas 279/80,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade ülemkohus) esitatud eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleliolevas

Alfred John Webb'i

süüdistusasjas EMÜ asutamislepingu artiklite 59 ja 60 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president M.J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed G. Bosco, A. Touffait ja O. Due, kohtunikud P. Pescatore, lord Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, T. Koopmans, U. Everling, A. Chloros ja F. Grévisse,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: A. Van Houtte

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1 Oma 9. detsembri 1980. aasta otsuses, mis edastati Euroopa Kohtule 30. detsembril 1980. aastal, taotles Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade ülemkohus) Euroopa Kohtult vastavalt EMÜ asutamislepingu artiklile 177 eelotsust kolmes küsimuses, mis puudutasid asutamislepingu artiklite 59 ja 60 tõlgendamist seoses Madalmaade õigusnormidega, mis reguleerivad tööjõu pakkumist.

^{*} Kohtumenetluse keel: hollandi.

2 Küsimused tekkisid kriminaalmenetluse käigus 10. septembri 1970. aasta kuningliku dekreediga (*Koninklijk Besluit*) artikli 1 (*Staatsblad* 410) rikkumiste uurimisel. Nimetatud artiklis keelatakse töajõu pakkumine sotsiaalministri loata.

3 Eelnimetatud kuninglik dekreet võeti vastu 31. juuli 1965. aasta *Wet op het ter Beschikkingstellen van Arbeidskrachten*'i (töajõu pakkumise seadus) (*Staatsblad* 379), mida on muudetud 30. juuni 1967. aasta seadusega (*Staatsblad* 377), artikli 2 lõike 1 algussõnade ja selle punkti A kohaselt. Nimetatud artiklis on sätestatud, et töajõuturul heade suhete säilitamise või asjassepuutuva töajõu huvides võidakse töajõu loata pakkumine vajaduse korral kuningliku dekreediga keelata. Seaduse artikli 6 lõikes 1 on siiski sätestatud, et loa andmisest võidakse keelduda ainult sel juhul, kui on piisav alus karta, et töajõu pakkumine taotleja poolt võib kahjustada häid suhteid töajõuturul või kui kõnealuse töajõu huvid ei ole piisavalt kaitstud.

4 Eelnimetatud seaduse artikli 1 lõike 1 punktis b määratletakse kõnealust tegevust töajõu pakkumisena teisele isikule kas rendi või tasu eest ja muul viisil, kui selle teise isikuga sõlmitud töölepingu alusel tema äriühingus tavaliselt teostatava töö tegemiseks.

5 Põhikohtuasjas süüdistataval Alfred John Webb'il, kes on Inglise õiguse järgi Ühendkuningriigis asutatud äriühingu juht, on Ühendkuningriigi õiguse järgi litsents töajõu pakkumiseks. Äriühing pakub tehnilist personali eelkõige Madalmaadele. Äriühing värbab personali ja teeb selle ajutiselt ja tasu eest kättesaadavaks Madalmaades asuvatele ettevõtjatele, kusjuures need ettevõtjad ei sõlmi sellise personaliga töölepingut. Kõnealuses kohtuasjas määras kohus faktide põhjal kindlaks, et äriühing oli 1978. aasta veebruaris kolmel korral, omamata Madalmaade sotsiaalministri väljastatud litsentsi, varustanud Madalmaade ettevõtjaid töötajatega tasu eest ja muul viisil, kui viimasega sõlmitud töölepingu alusel neis äriühingutes tavaliselt teostatava töö tegemiseks.

6 Võttes arvesse, et kohtuasjas vastu võetav otsus sõltus sellest, kas Madalmaade õigusnormid on ühitatavad teenuste osutamise vabadust reguleerivate ühenduse õigusnormidega, eelkõige EMÜ asutamislepingu artiklitega 59 ja 60, esitas kassatsioonkaebust läbivaatav Hoge Raad (Madalmaad) Euroopa Kohtule järgmised küsimused:

„1. Kas väljend „teenused“ EMÜ asutamislepingu artiklis 60 hõlmab töajõu pakkumise teenust *Wet op het ter Beschikkingstellen van Arbeidskrachten* (töajõu pakkumise seadus) (*Staatsblad* 379) artikli 2 lõike 1 esimese lõigu avasõnade ja sama lõigu punkti b kohaselt.

2. Kui 1. küsimusele vastatakse jaatavalt, kas asutamislepingu artikkel 59 välistab alati või ainult teatavatel tingimustel, et liikmesriik, kus selle teenuse osutamine on viidud sõltuvusse litsentsi olemasolust – sest selle litsentsi andmisest võidakse keelduda, kui on

piisav alus karta, et tööjõu pakkumine taotleja poolt võib kahjustada häid suhteid tööjõuturul või kui kõnealuse tööjõu huvid ei ole piisavalt kaitstud – võiks nõuda nende tingimuste täitmist teenust osutavalt isikult, kes on asutatud teises liikmesriigis?

3. Mil määral mõjutab 2. küsimuse vastust olukord, kus teenust osutaval välismaalasel on litsents selle teenuse osutamiseks oma asutamisriigis?”

Esimene küsimus

7 Siseriikliku kohtu tõstatatud esimese küsimuse põhiküsimus on, kas asutamislepingu artiklis 60 sisalduv mõiste „teenused” laieneb tööjõu pakkumisele eespool tsiteeritud Madalmaade õigusakti tähenduses.

8 Asutamislepingu artikli 60 esimese lõigu sõnastuse kohaselt tähendab väljend „teenused” teenuseid, mida osutatakse üldjuhul tasu eest, sel määral kui need ei ole reguleeritud kaupade, kapitali ja isikute liikumisvabadusega seotud õigusnormidega. Artikli teises lõigus on loetletud näiteid tegevuste kohta, mida väljend „teenused” hõlmab.

9 Kui ettevõtja annab tasu eest rendile töötajaid, kes jäävad selle ettevõtja töötajateks ja kellega kasutaja ei sõlmi töölepingut, on tema tegevus käsitatav tegevusalana, mis vastab artikli 60 esimeses lõigus kehtestatud tingimustele. Seega tuleb seda käsitada selle sätte tähenduses „teenusena”.

10 Prantsuse valitsus on püüdnud seoses sellega rõhutada kõnealuse tegevuse erilisust, sest kuigi asutamislepingu artiklis 60 sisalduv väljend „teenused” seda hõlmab, tuleb sellele erilist tähelepanu pöörata, sest seda võivad hõlmata ka nii sotsiaalpoliitikat kui ka isikute vaba liikumist puudutavad õigusnormid. Kuigi asutamislepingu artiklite 48–51 ja nende rakendamiseks vastu võetud ühenduse õigusaktide sätted võivad teatavatel juhtudel hõlmata tööjõudu pakkuvate agentuuride töötajaid, ei takista see niisuguseid töötajaid tööle võtvaid seda laadi ettevõtjaid olemast teenuseid osutavad ettevõtjad, mis kuuluvad seega asutamislepingu artikli 59 jj sätete reguleerimisalasse. Nagu Euroopa Kohus on juba deklareerinud, eelkõige oma 3. detsembri 1974. aasta otsuses (kohtuasi 33/74 Van Binsbergen (1974) EKL 1299), ei jäeta teatavate teenuste erilise iseloomu tõttu neid teenuseid teenuste osutamise vabadust reguleerivate õigusnormide kohaldamisalast välja.

11 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et asutamislepingu artiklis 60 sisalduv väljend „teenused” hõlmab tööjõu pakkumist Wet op het ter Beschikkingstellen van Arbeidskrachten'i (tööjõu pakkumise seadus) kohaselt.

Teine ja kolmas küsimus

12 Põhikohtuasja teises ja kolmandas küsimuses küsitakse, kas asutamislepingu artikkel 59 välistab, et liikmesriik võiks nõuda oma territooriumil tööjõudu pakkuvalt teises liikmesriigis asutatud ettevõtjalt litsentsi, eelkõige, kui sellel ettevõtjal on nimetatud teise riigi väljastatud litsents?

13 Asutamislepingu artikli 59 esimese lõigu kohaselt tuleb ühenduse liikmesriikide kodanike suhtes kehtivad piirangud ühenduses teenuste osutamise vabadusele üleminekuperioodil järk-järgult kaotada. Nagu kohus on oma 18. jaanuari 1979. aasta otsuses (liidetud kohtuasjades 110 ja 111/78 Van Wesemael (1979) EKL 35) märkinud, kehtestab see säte asutamislepingu artikli 8 lõike 7 valguses tõlgendatuna kohustuse saavutada täpselt sama tulemuse, mille täitmist pidi hõlbustama järk-järguliste meetmete rakendamise programm, muutmata täitmist sellest programmist sõltuvaks. Järelikult muutusid asutamislepingu artikli 59 põhinõuded pärast selle ajavahemiku möödumist otseselt ja tingimusteta kohaldatavateks.

14 Nende oluliste nõuetega kaotatakse teenust osutava isiku igasugune diskrimineerimine kodakondsuse tõttu või asutamise tõttu muus kui selles liikmesriigis, milles kavandatakse teenust osutada.

15 Saksamaa Liitvabariigi valitsus ja Taani valitsus väidavad, et teenust osutava isiku suhtes tuleb olenemata sellest, kas see isik on asutatud samas riigis või mitte, võrdsuse põhimõttest lähtudes üldreeglina täielikult kohaldada selle riigi õigusakte, milles teenust osutatakse, eelkõige aga asutamislepingu artikli 60 kolmandat lõiku, mille kohaselt teenust osutav isik võib teenuse osutamiseks tegutseda oma tegevusalal liikmesriigis, milles teenust osutatakse, samadel tingimustel, mis on kehtestatud selles riigis riigi enda kodanikele.

16 Artikli 60 kolmanda lõigu põhieesmärk on võimaldada teenuse osutajal tegutseda oma tegevusalal liikmesriigis, milles tegevust osutatakse, ilma et teda diskrimineeritaks selle riigi kodanikega võrreldes. See siiski ei tähenda, et kõiki selle riigi kodanike suhtes kohaldatavaid siseriiklikke õigusnorme, mida tavaliselt kohaldatakse selles riigis asutatud ettevõtjate püsiva tegevuse suhtes, võidakse samamoodi tervikuna kohaldada teistes liikmesriikides asutatud ettevõtjate ajutise tegevuse suhtes.

17 Kohus leidis oma eelmainitud 18. jaanuari 1979. aasta otsuses, et arvestades teatavate teenuste erilist iseloomu, ei saa teenuste osutajatele kehtestatud erinõudeid käsitada asutamislepinguga ühitamatutena, kui nende eesmärk on selliseid tegevusi reguleerivate õigusnormide rakendamine. Teenuste osutamise vabadus on aga üks asutamislepingu aluspõhimõtteid ja seda võib piirata ainult üldise hüvangu kaitsmisega põhjendatud õigusnormidega, mis kehtestatakse kõikidele nimetatud riigis tegutsevatele isikutele või

ettevõtjatele, sel määral, kui seda huvi ei kaitsta õigusnormidega, millele teenuse osutaja allub oma asutamisriigis.

18 Selles suhtes tuleb märkida, et ametialaste ja sotsiaalküsimuste aspektist on tööjõu pakkumine eriti tundlik küsimus. Seda liiki tegevusalale omaste töösuhete erilise iseloomu tõttu mõjutab sel tegevusalal tegutsemine otseselt nii tööturul valitsevaid suhteid kui ka asjassepuutuva tööjõu seaduslikke huve. See ilmneb pealegi teatavate liikmesriikide sellealastes õigusnormides, mille eesmärk on esiteks kõrvaldada kuritarvituste võimalus ja teiseks piirata nende tegevuste ulatust või need isegi täielikult keelata.

19 Järelikult on liikmesriikidel lubatud allutada tööjõu pakkumine nende piires litsentsimisüsteemile, et oleks võimalik keelduda litsentsi andmisest, kui on põhjust karta, et selline tegevus võib kahjustada häid suhteid tööjõuturul või asjassepuutuva tööjõu piisavat kaitstust; ning liikmesriikide selliste põhimõtete valikut üldsuse huvides käsitatakse õiguspärasena. Kuna tööjõuturul võib esineda erinevusi ühest küljest kahes liikmesriigis valitsevate tingimuste vahel ja teisest küljest seda liiki tegevusalal tegutsemise suhtes kohaldatavate mitmesuguste kriteeriumide poolest, on liikmesriigil, kus kavatakse teenuseid osutada, kahtlemata õigus nõuda litsentsi, mis on väljastatud samadel tingimustel, kui neid väljastatakse oma riigi kodanikele.

20 Selline meede oleks aga taotletud eesmärki arvesse võttes liigne, kui litsentsi väljastamistingimused on esitatavate tõendite ja garantiide poolest samad kui asutamisriigis. Teenuste osutamise vabaduse põhimõtte säilitamiseks on esimene nõue, et litsentsitaotluste läbivaatamisel ja rahuldamisel ei tohi liikmesriik, kus teenust kavatakse osutada, diskrimineerida teenuste osutajat tema kodakondsuse ega asutamiskoha alusel; teine nõue on, et ta peab võtma arvesse tõendeid ja garantiisid, mida teenuste osutaja on oma asutamisriigis oma tegevusalal tegutsemiseks juba esitanud.

21. Seega on vastus Hoge Raadi tõstatatud teisele ja kolmandale küsimusele, et artikkel 59 ei välista, et liikmesriik, mis nõuab tööjõudu pakkuvatelt agentuuridelt litsentsi, võiks nõuda oma territooriumil tööjõudu pakkuvalt teises liikmesriigis asutatud ettevõtjalt selle tingimuse täitmist, isegi kui sellel ettevõtjal on oma asutajariigi väljastatud litsents, tingimusel, et esiteks ei diskrimineeri liikmesriik, milles teenust kavatakse osutada, teenuse osutajat litsentsitaotluste läbivaatamisel ja rahuldamisel tema kodakondsuse ega asutamiskoha alusel, ja teiseks, et ta võtab arvesse tõendeid ja garantiisid, mida teenuste osutaja on oma asutamisriigis oma tegevusalal tegutsemiseks juba esitanud.

Kohtukulud

Kohtule oma märkused esitanud Madalmaade Kuningriigi valitsuse, Saksamaa Liitvabariigi valitsuse, Ühendkuningriigi valitsuse, Prantsuse valitsuse ja Taani valitsuse

ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaad) esitas talle oma 17. detsembri 1981. aasta otsusega, otsustab:

- 1. EMÜ asutamislepingu artiklis 60 sisalduv väljend "teenused" hõlmab tööjõu pakkumist Wet op het ter Beschikkingstellen van Arbeidskrachten'i (tööjõu pakkumise seadus) tähenduses.**
- 2. Artikkel 59 ei välista, et liikmesriik, mis nõuab tööjõudu pakkuvatelt agentuuridelt litsentsi, võiks nõuda oma territooriumil tööjõudu pakkuvat teiselt liikmesriigis asutatud ettevõtjalt selle tingimuse täitmist, isegi kui sellel ettevõtjal on oma asutajariigi väljastatud litsents, tingimusel, et esiteks ei diskrimineeri liikmesriik, kus teenust kavatakse osutada, teenuse osutajat litsentsitaotluste läbivaatamisel ja rahuldamisel tema kodakondsuse ega asutamiskoha alusel, ning teiseks, et ta võtab arvesse tõendeid ja garantiisid, mida teenuste osutaja on oma asutamisriigis oma tegevusalal tegutsemiseks juba esitanud.**

Mertens de Wilmars

Bosco

Touffait

Due

Pescatore

Mackenzie Stuart

O'Keefe

Koopmans

Everling

Chloros

Grévisse

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 19. jaanuaril 1982 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

J. Mertens de Wilmars